

## ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

### ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ



*Москаленко Наталія<sup>1</sup>, Демідова Оксана<sup>1</sup>, Яковенко Артем<sup>1</sup>,  
Полякова Антоніна<sup>1</sup>, Погасій Людмила<sup>2</sup>*

<sup>1</sup>Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

<sup>2</sup>Державний торговельно-економічний університет

**DOI:10.32540/2071-1476 -2024-1-056**

#### **Annotation**

**Introduction and purpose of the study.** The article presents an analysis and generalization of scientific and methodological literature and practical experience of using interactive teaching methods for the formation of creative abilities of school-age children in the process of physical education. **The purpose of the study** is to determine the organizational and methodological conditions for the formation of creative abilities of school-aged children in physical education.

**Material and methods.** The following methods were used during the research: study of scientific and methodical literature, analysis, synthesis, comparison, generalization, specification.

**Results.** The organizational and methodical conditions for the formation of children's creative abilities in physical education lessons using interactive teaching methods are: creating an environment of co-creation and cooperation between the teacher and the student based on partnership pedagogy; peculiarities of the teacher's activities and methods of preparation for the lesson; use of interactive methods depending on the content and parts of the lesson; creation of psychological conditions for learning; justification of means of physical education.

**Conclusions.** Interactive methods have a significant potential for the formation of creative abilities of schoolchildren. An important condition for the use of interactive methods in physical education lessons is the compliance of their content with the logic of the lesson structure for solving the tasks. The use of interactive methods ensures the activity of all participants in the educational process.

**Key words:** schoolchildren, teachers, organizational and methodological conditions, creative abilities, interactive methods, quests.

---

#### **Анотація**

**Вступ і мета дослідження.** У статті представлено аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та практичний досвід використання інтерактивних методів навчання для формування творчих здібностей дітей шкільного віку в процесі фізичного виховання. **Мета дослідження** – визначити організаційно-методичні умови формування творчих здібностей дітей шкільного віку у фізичному вихованні.

**Матеріал і методи.** В ході дослідження використано такі методи: вивчення науково-методичної літератури, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація.

**Результати.** Організаційно-методичними умовами формування творчих здібностей дітей на уроках фізичної культури з використанням інтерактивних методів навчання є: створення середовища співтворчості та співробітництва вчителя та учня на основі педагогіки партнерства; особливості діяльності педагога та

методика підготовки до уроку; використання інтерактивних методів залежно від змісту та частин уроку; створення психологічних умов навчання; обґрунтування засобів фізичного виховання.

**Висновки.** Інтерактивні методи мають значний потенціал для формування творчих здібностей школярів. Важливою умовою щодо застосування інтерактивних методів на уроках фізичної культури є відповідність їх змісту логіці побудови уроку для вирішення поставлених завдань. Використання інтерактивних методів забезпечує активність всіх учасників освітнього процесу.

**Ключові слова:** школярі, учителі, організаційно-методичні умови, творчі здібності, інтерактивні методи, квести.

**Вступ.** Сучасне оновлення системи освіти відповідно до концепції «Нової української школи» (НУШ) передбачає формування творчої, креативної особистості, здатної до самореалізації, спроможної самостійно мислити, генерувати нові ідеї, приймати відповідальні рішення (Про схвалення Концепції реалізації державної політики..., 2016).

Проблема розвитку творчої особистості була предметом досліджень багатьох вчених. На думку Рибалки (2010), творчість розглядається як «здатність людини створювати на основі пізнання закономірностей об'єктивного світу нову реальність, що задовольняє різноманітні особисті потреби».

Український психолог Моляко (2007), розкриваючи сутність творчості з позиції психології, зазначає, що під творчістю розуміють процес створення чогось нового для даного суб'єкта. Тому можна сказати, що творчість доступна кожній дитині, яка засвоює нові знання, розв'язує нову, незнайому задачу.

Більшість авторів вважають, що творча особистість – це індивід, який володіє високим рівнем знань, виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію, творчі вміння, має тягіння до нового, оригінального. Творчу особливість характеризує високий творчий потенціал і високий ступінь активності в його реалізації (Коптіла, 2019; Передерій, 2019; Голованенко, 2020). Показником творчої особистості є наявність творчих здібностей, що розглядаються як індивідуаль-

но-психологічні здібності людини (Karunaratne, Calma, 2023).

Творчі здібності – це здатність пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, це – спрямованість на відкриття нового, можливості творчого виконання завдання. Основними показниками творчих здібностей є швидкість і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість [7, 32].

Одне із завдань концепції НУШ – допомагати, розкривати й розвивати здібності, таланти та можливості кожної дитини на основі партнерства між всіма учасниками педагогічного процесу – учителем, учнями та батьками [4].

Розв'язання даної проблеми свідчить про необхідність упровадження інноваційних технологій та реалізацію нових підходів до розвитку здатності учнів до творчості в умовах освітнього середовища.

Фізичне виховання має значні можливості для формування творчої особистості, задоволення творчих запитів, забезпечення тривалої творчої активності, розкриття потенційних творчих можливостей дітей шкільного віку [16].

Проблема формування творчих здібностей у процесі фізичного виховання була предметом досліджень значної кількості науковців. Москаленко (2002), Нечитайло (2015), Денисова (2021), досліджували формування творчих здібностей на уроках фізичної культури. Серед (2011), Садова, Остапюк (2019) вивчали розвиток творчості дітей в руховій діяльності. Омері, Данило (2017)

зосередили увагу на використанні здоров'язберігаючих технологій у розвитку творчої уяви дітей.

Однак подальших досліджень потребує визначення організаційно-методичних умов та особливостей використання засобів, методів і методичних прийомів розвитку творчих здібностей дітей різних вікових груп у процесі фізичного виховання.

Робота виконана згідно з Тематичним планом наукових досліджень Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту на 2021 – 2025 роки за темою «Наукове обґрунтування оздоровчо-рекреаційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення», номер державної реєстрації 0121U108320.

**Мета дослідження** – визначити організаційно-методичні умови формування творчих здібностей дітей шкільного віку у фізичному вихованні.

**Методи дослідження:** вивчення науково-методичної літератури, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація.

**Результати дослідження.** Однією з найважливіших стратегій педагогічної діяльності є спрямування навчально-виховного процесу на розкриття потенційних можливостей і здібностей учнів, здатних знаходити нові шляхи розв'язання практичних завдань (Інноваційні технології виховання..., 2010).

Для розвитку творчих здібностей школярів важливою є роль вчителя. Завдання педагога – керувати процесами творчого пошуку, йдучи від простого до складного: створювати ситуації,

що сприяють творчій активності та спрямованості учня; розвивати його уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати складні творчі завдання (Сороколів, 2021; Rets, Rienties, Lewis, 2020).

Необхідно зосередити увагу на створенні умов для самореалізації, самовиховання, саморозвитку, тобто, формувати ключові компетентності. Саме творча, соціально активна, толерантна особистість не буде боятися робити власний вибір у житті, удосконалювати наявні і розвивати нові вміння та навички (Сороколів, 2021).

Якість навчально-виховної роботи зростатиме за умови урізноманітнення вчителем форм і методів навчання.

Основою успішного формування творчої особистості дитини є наявність складових інтелектуальної діяльності, спрямованої на засвоєння нового, а саме: високого рівня сформованості та цілеспрямованості пізнавальних процесів, активного мислення (Леонова, 2020).

Ефективність формування творчої особистості передбачає урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей. Для кожної вікової групи виділяють наступні основні властивості творчої особистості: сміливість думки; схильність до ризику; фантазія; вміння переносити знання і досвід у нові ситуації; гнучкість мислення; виникнення спрямованого інтересу до знань; зосередження на творчій роботі; унікальність; талант.

Серед методів розвитку творчих здібностей можна використовувати наступні:

- створення проблемної ситуації;
- обмірковування способу дії;
- створення креативного поля, тобто дитині надається можливість застосовувати свої способи вирішення проблеми;

- переведення ігрової діяльності на творчий рівень (використання нових завдань з творчим компонентом) [6, 12].

В освітньому процесі з фізичного виховання при формуванні творчих здібностей необхідно не лише відтворювати на практиці виконання рухових умінь і навичок, але й уміти нестандартно реалізовувати їх в руховій діяльності.

Одним із підходів, який дозволяє максимально сприяти формуванню творчих здібностей, є інтерактивне навчання – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, спосіб пізнання, який здійснюється у формі спільної продуктивної діяльності, коли всі учасники, взаємодіючи один з одним, обмінюються інформацією, разом вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою особисту поведінку (Москаленко et al., 2022).

Інтерактивна педагогічна взаємодія характеризується високою інтенсивністю спілкування учасників, комунікацією, зміною та різноманітністю видів, форм, прийомів своєї діяльності (Марченко, 2021).

З психологічної точки зору в основу інтерактивного навчання покладено психологію людських взаємовідносин і взаємодій, що передбачає обмін інформацією не тільки учнів з учителем, а й між собою (Москаленко et al., 2022).

Необхідно намагатись створювати такі умови навчальної діяльності, які сприяють формуванню пізнавальної активності, творчих здібностей та підвищенню інтересу до навчання.

Як зазначають науковці (Пометун, Пироженко, 2003), активізації навчальної діяльності учнів, яка спрямована на формування творчих здібностей, сприяє вирішення наступних завдань:

- активне включення кожного учня в процес засвоєння навчального матеріалу;

- підвищення пізнавальної мотивації;
- навчання навичкам успішного спілкування;
- розвиток творчої самостійної діяльності;
- виховання лідерських якостей, вміння працювати з командою і в команді, брати на себе відповідальність за спільну та особисту діяльність для досягнення результату.

Інтерактивні методи навчання формують нову позицію в учня – бути активним учасником освітнього процесу, вимагають творчого підходу до вирішення завдань. Освітня активність самих методів побудована на практичній спрямованості, різних комунікаціях, діалозі, використанні знань та досвіду школярів [9, 12].

Внутрішній зміст активних методів полягає в створенні за їх допомогою вільної творчої атмосфери, наповнення кожної дії учасників сенсом, розумінням та мотивацією, залученням до загально усвідомленої роботи всіх учасників освітнього процесу, забезпеченням самостійності в постановці цілей, визначенням шляхів їх досягнення, організації командної роботи та побудові суб'єкт-суб'єктних відносин (Bayraktar et al., 2020).

Використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури спрямоване на задоволення інтересів особистості дитини, розкриття її потенціалу, внутрішніх резервів здоров'я, створення умов для самореалізації в процесі рухової та творчої активності (Москаленко, 2014; Савченко, 2018). Тому розв'язання цих завдань потребує відмови від жорсткої регламентації занять, підвищення їх емоційності, пошуку нових форм організації проведення уроку фізичної культури.

Нами обґрунтовані підходи до впровадження інтерактивних методів навчання під час проведення уроків фізичної культури. Значний практичний досвід їх

впровадження дозволив визначити основні та специфічні особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури (Москаленко et al., 2022).

Ефективність процесу та результатів навчання з використанням інтерактивних методів визначається тим, що їх розробка заснована на ґрунтовній психолого-методичній базі. Можна відмітити дві складові – структуру та зміст. За змістом використовуються методи, які забезпечують активність та різноманітність навчальної діяльності школярів. За структурою методи поділяються на логічно пов'язані фази та етапи. Кожен етап має своє функціональне навантаження, свої цілі та завдання. Фази та етапи забезпечують цілісність і систематичність освітнього процесу.

Завдання педагога полягає у створенні адекватних умов для впровадження інтерактивних методів для максимально можливого розвитку здібностей дитини, формування у неї внутрішнього психологічного спокою і впевненості у своїх силах.

Сучасні дослідження показують, що дитина не може постійно знаходитися у ситуації отримання готових знань. Вона хоче і вміє, якщо її навчити, бути активною, самостійною в навчально-пізнавальній діяльності. Дитина виступає і формується в ній як особистість. Для цього батьки, вчителі повинні заохочувати її у навчанні, підтримувати успіхи і не акцентувати увагу на невдачах.

Створенню умов для розвитку творчих здібностей особистості в процесі уроку фізичної культури сприяє:

- можливість реалізації принципу розвиваючого навчання, яке передбачає наявність у дітей не стільки певних спеціальних знань та умінь, скільки більш складних форм розумової аналітико-синтетичної діяльності, вищого рівня роз-

витку емоційно-вольових якостей, самостійності, працездатності;

- урахування психофізіологічних особливостей розвитку дитини, при цьому слід враховувати, що центральним показником розумового розвитку у дітей молодшого шкільного віку є сформованість образного мислення, в основному – наочно-образного (Москаленко et al., 2022).

Характерною особливістю уроків фізичної культури, які спрямовані на формування творчих здібностей, є повна відсутність механічної системи виконання рухів і рухових дій. Вплив уроку фізичної культури на дітей має бути достатньо різнобічним в освітньому, оздоровчому та виховному напрямках. Особливу увагу треба приділяти активності, самостійності, відповідальності і творчому підходу до використання засобів фізичного виховання. Застосування інтерактивних методів на уроках фізичної культури має свої особливості, сприяє цілеспрямованому розвитку в учнів творчої активності в процесі рухової діяльності, а також передбачає внутрішнє прагнення до активної участі у навчальному процесі, пошук дитиною самостійних шляхів вирішення рухових завдань (Москаленко, 2014). Всі інтерактивні методи навчання, які використовуються протягом уроку фізичної культури, повинні відповідати логіці побудови уроку. Для кожного етапу та частини уроку застосовуються відповідні методи, які дозволяють ефективно відпрацьовувати конкретні завдання.

Дуже важливо раціонально застосовувати методи залежно від частини уроку. Так, наприклад, на початку уроку важливо налагодити контакт з учнями, забезпечити позитивні настрої та атмосферу. Для цього можна використати такі методи, як «Ланцюжок», «Привітання»: учасники вітаються один з одним за руку, але не просто так,

а фантазуючи при цьому. Рукостискання – це символічний жест відкритості та доброї волі. Важливо, що при цьому відбувається контакт очима, це сприяє виникненню близькості та позитивної внутрішньої установки.

Також для ознайомлення з різними видами спорту, вивчення техніки виконання фізичних вправ доцільно використовувати метод презентацій. Презентація (від англ. presentation) – один із способів надання інформації з використанням мультимедійних засобів. Для дітей молодшого шкільного віку підготовка презентацій потребує застосування цікавої інформації, супроводження візуальними образами, спрямованими на формування інтересу і мотивації до занять фізичною культурою і спортом.

В основній частині уроку для більш якісного і усвідомленого оволодіння технікою виконання фізичних вправ нами запропоновано використання методу «Аналіз історій і ситуацій». За допомогою цього методу можна проводити аналіз виконання рухових дій, формувати можливі шляхи для їх вдосконалення, підбирати спеціальні вправи та ігрові дії для покращення техніки виконання вправ.

Для дітей молодшого шкільного віку ефективним є використання методу «Асоціацій», який дозволяє задіяти образне мислення, пам'ять у процесі рухової діяльності. Наприклад, назвати асоціації з фізичними вправами, які виконують учні.

Характерною особливістю рухової творчості школярів є імпровізаційність. Учні втілюють образи в русі, використовуючи елементи танцю, імітаційні вправи, виступають в ролі персонажів гри.

Для з'ясування якості виконання завдань уроку в заключній частині застосовуються методи «Дерево очікування», «Дерево бажань». Використання даних ін-



теракивних методів передбачає визначення в ході опитування дітей їх очікувань від уроку та побажань на наступний урок (Москаленко et al., 2022).

Формування творчих здібностей дітей у процесі фізичного виховання здійснюється за допомогою використання квестів [17].

Квест (від англ. quest – пошук, пошуки пригод) – аматорське спортивно-інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями. Це ігрова форма групового виконання завдань, яка має тривалу історію розвитку, багато можливих варіантів використання і чимало позитивних моментів.

Основні завдання квесту на уроках фізичної культури:

- активізувати розумову діяльність шляхом створення спеціальних умов для виконання рухових завдань, які потребують достатньої свідомості й зрілості учнів, здатності до подолання спеціально створених перешкод;
- сформувати стійкий інтерес учнів до предмета «Фізична культура»;
- активізувати сприйняття матеріалу засобами наочності (реальних предметів, зображень кінофрагментів, фотографій, малюнків, умовних графічних знаків, символіки);
- поєднати новітні і традиційні дидактичні засоби навчання;
- підвищити мотивацію до занять фізичною культурою і спортом;
- сформувати свідоме ставлення до фізкультурної діяльності.

Під час квесту команди учнів вирішують логічні завдання, здійснюють пошук шляхів їх вирішення та оптимальні маршрути переміщення, шукають оригінальні рішення в процесі виконання фізичних вправ та ігрової діяльності.

Таким чином, основна ідея квесту полягає у розвитку навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси учня, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу з предмету «Фізична культура».

При використанні квесту як методу стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами ігрової діяльності школярі шукають оригінальні рішення виконання фізичних вправ або рухових завдань.

Слід зазначити, що застосування сучасних технологій, форм і методів, які спрямовані на формування творчих здібностей, впливає на підвищення необхідних професійних умінь і навичок учителів, здатних творчо і активно мислити, самостійно впроваджувати нові ідеї та технології навчання.

**Дискусія.** Питання розвитку творчих здібностей дітей шкільного віку належить до низки актуальних, тому постійно досліджуються вченими з метою їх вирішення. Означена проблема є предметом досліджень в різних галузях психології, педагогіки, філософії та ін.

Наукові дослідження учених свідчать, що шкільний вік має величезний творчий потенціал, а завдання вчителя – створити такі умови навчальної діяльності, яка б сприяла сплеску фантазії, атмосфері творчого натхнення.

Сьогодні науковцями впроваджуються інноваційні технології, засоби та методи навчання і виховання для формування творчих здібностей: рольові ігри, індивідуальні творчі завдання, метод проектів, створення проблемної ситуації, конкурси, змагання, створення ситуації успіху у навчанні, використання елементів критичного мислення та ін. (Кривонос, 2006; Козир, Шиденко, 2020; Дем'янчук Г., Станкевич, 2023).

У фізичному вихованні проблема формування творчих здібностей також була предметом наукових досліджень. Увага була приділена розвитку творчих здібностей дітей на уроках фізичної культури та технологіям розвитку творчості дітей у фізичному вихованні (Москаленко, 2003; Серета, 2011; Нечитайло, 2015; Садова, Остапюк, 2019; Денисова, 2021).

Нами визначено організаційно-методичні умови формування творчих здібностей дітей на уроках фізичної культури з використанням інтерактивних методів навчання. Провідною умовою у процесі формування творчої особистості учнів є створення середовища співтворчості та співробітництва вчителя та учня на основі педагогіки партнерства. В ході дослідження визначено особливості використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури залежно від їх змісту та структури, що передбачає спеціальну підготовку вчителя для застосування методичних, організаційних прийомів для підтримки інтересу дітей до уроку, створення педагогічних і проблемних ситуацій для формування самостійних творчих дій учнів.

### Висновки.

1. В умовах модернізації освіти здійснюється зміна освітньої парадигми: пропонується інший зміст, підходи, ставлення, поведінка, педагогічний менеджмент. Розвиток школи, прогрес в окремих напрямках її роботи може здійснюватися тільки як інноваційний процес. Сучасна концепція фізичного виховання характеризується підвищенням освітньої спрямованості як фактора, який визнає умови для формування фізичної культури особистості школяра, створення умов навчальної діяльності, які сприяють формуванню пізнавальної, творчої активності та підвищення інтересу до навчання.

2. Застосування інтерактивних методів навчання у фізичному вихованні формують нову позицію в учня – бути активним учасником освітнього процесу. Інтерактивні методи вимагають активності та різноманітної діяльності школярів. Освітня активність самих методів побудована на практичній спрямованості, різних комунікаціях, діалозі, використанні знань та досвіду школярів.
3. Визначено організаційно-методичні умови застосування інтерактивних методів для формування творчих здібностей на уроках фізичної культури, а саме: особливості діяльності педагога та методика підготовки до уроку, використання інтерактивних методів залежно від змісту та частин уроку, створення психологічних умов навчання, обґрунтування засобів фізичного виховання.
- Перспективи подальших досліджень** полягають у визначенні ставлення учителів до формування творчих здібностей школярів під час уроків фізичної культури.
- Конфлікт інтересів.** Автори заявляють, що не існує конфлікту інтересів.

## Література

1. Голованенко Н.С. Консультація для педагогів: «Формування та розвиток творчої особистості». Всеосвіта. 2020. [Електронний ресурс] <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-pedagogiv-formuvanna-ta-rozvitok-tvorcoi-osobistosti-235167.html?rl=421124>
2. Дем'янчук Г., Станкевич Н. Розвиток творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання на основі педагогіки партнерства. *Український Педагогічний журнал*. 2023. №1. С. 43-51. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-43-51>
3. Денисова А.М. Формування творчих здібностей молодших школярів в процесі фізичного виховання. Всеосвіта. 2021. [Електронний ресурс] <https://vseosvita.ua/library/statta-formuvanna-tvorcih-zdibnostej-molodsikh-skolariv-v-procesi-fizicnogo-vihovanna-503451.html?rl=421124>
4. Довгий О., Копчук-Кашецька М. Розвиток творчих здібностей учнів початкової школи як актуальне завдання сучасної української школи. *Молодь і ринок*. 2022. №11-12 (197-198). С. 121-126. 10.24919/2308-4634.2021.252920
5. Інноваційні технології виховання творчої особистості: метод. посіб.; за ред. Н.В. Москаленко, Н.Б. Гонтаровської. Дніпропетровськ, 2010. 386 с.
6. Козир М.В., Шиденко І.В. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами дидактичної гри. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 391 – 393. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-80>
7. Кондратюк В.Д. Розвиток творчих здібностей учнів в процесі виконання дослідницької роботи: випускна робота / Національний еколого-натуралістичний центр. К., 2022. 39 с. Kondratiyuk.pdf (nenc.gov.ua)
8. Коптіла Ю.М. Розвиток творчої особистості учня в сучасному освітньому просторі закладу загальної середньої освіти. *Народна освіта*.
1. Golovanenko N.S. (2020). Consultation for teachers: «Formation and development of a creative personality». Vseosvita. [Elektronnyi resurs] <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-pedagogiv-formuvanna-ta-rozvitok-tvorcoi-osobistosti-235167.html?rl=421124> (In Ukrainian).
2. Demyanchuk G., Stankevich N. (2023). Development of creative abilities of the individual in the process of mixed learning based on partnership pedagogy. *Pedahohichnyi zhurnal*, 1: 43-51. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-43-51> (In Ukrainian).
3. Denisova A.M. (2021). Formation of creative abilities of younger schoolchildren in the process of physical education. Vseosvita. [Elektronnyi resurs] <https://vseosvita.ua/library/statta-formuvanna-tvorcih-zdibnostej-molodsikh-skolariv-v-procesi-fizicnogo-vihovanna-503451.html?rl=421124> (In Ukrainian).
4. Dovgiy O., Kopchuk-Kashetska M. (2022). Development of creative abilities of primary school students as an urgent task of the modern Ukrainian school. *Molod i rynek*, 11-12 (197-198): 121-126. 10.24919/2308-4634.2021.252920 (In Ukrainian).
5. Innovative technologies for the education of a creative personality: metod. posib.; za red. N.V. Moskalenko, N.B. Hontarovskoi. Dnipropetrovsk, 2010. (In Ukrainian).
6. Kozyr M.V., Shidenko I.V. (2020). Development of creative abilities of preschool children by means of didactic games. *Molodyi vchenyi*, 10 (86): 391 – 393. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-80> (In Ukrainian).
7. Kondratiyuk V.D. (2022). Development of students' creative abilities in the process of research work: vypuskna robota / Natsionalnyi ekoloho-naturalistychnyi tsentr. Kondratiyuk.pdf (nenc.gov.ua) (In Ukrainian).
8. Koptila Yu.M. (2019). Development of a student's creative personality in the modern educational space of a general secondary education institution. *Narod-*

2019. Вип. 2 (38). Розділ «Педагогічна наука» (narodnaosvita.kiev.ua)
9. Кошель А.В. Развитие творческих способностей младших школьников путем использования инновационных технологий. *International multidisciplinary scientific journal «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind»*. 2019. №6. С. 68-72. 10.36074/2617-7064.06.00.016
  10. Кривонос О.М. *Основні методики формування творчих здібностей. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. Вип. 26. С. 14-18. Основні методики формування творчих здібностей - Zhytomyr State University Library (zu.edu.ua)
  11. Леонова Н.А. Реалізація вимог концепції НУШ шляхом розвитку творчих здібностей молодших школярів. 2020. [Електронний ресурс] Головна - Сайт zosch14! (jimdofree.com)
  12. Марченко О., Москаленко Н. Інтерактивне навчання як засіб формування творчого мислення здобувачів вищої освіти у галузі фізичної культури і спорту. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. №3. С. 33-46. <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2023-03/2023-03-05.pdf>
  13. Марченко О.В. Критерії формування культури мислення: методичний посібник. Дніпро: ПДАФКіС, 2021, 54 с.
  14. Моляко В.А. Творческая конструктология (пролегомены). К.: Освіта України, 2007. 388 с.
  15. Москаленко Н., Овчаренко С., Решетилова В., Михайленко Ю., Полякова А. Використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури в початковій школі. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2022. №1. С. 60-69. DOI: 10.32540/2071-1476-2022-1-060-069
  16. Москаленко Н., Решетилова В., Михайленко Ю. Сучасні підходи щодо підвищення рухової активності дітей шкільного віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. №1. С. 203-208. 2018-01-35.pdf (infiz.dp.ua)
  17. Москаленко Н., Торбанюк Г. Інноваційні підходи до залучення школярів і студентів до рухової діяльності. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. №2. С. 115-121. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-115
  18. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: [монографія]. 3-є вид., перероб. та допов. Дніпропетровськ: Інновація, 2014. 344 с.
  19. Москаленко Н.В. Развитие творческой личности младшего школьника средствами физической культуры. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2002. Т. 1. С. 284-286.
  20. Москаленко Н.В. Творчий підхід до організації фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. na osvita*, Вип. 2 (38). Розділ «Педагогічна наука» (narodnaosvita.kiev.ua) (In Ukrainian).
  9. Koshel A.V. (2019). Development of creative abilities of younger schoolchildren through the use of innovative technologies. *International multidisciplinary scientific journal «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind»*, 6: 68-72. 10.36074/2617-7064.06.00.016 (In Ukrainian).
  10. Krivonos O.M. (2006). Basic methods of formation of creative abilities. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*, Vyp. 26: 14-18. Основні методики формування творчих здібностей - Zhytomyr State University Library (zu.edu.ua) (In Ukrainian).
  11. Leonova N.A. (2020). Implementation of the requirements of the NUS concept by developing the creative abilities of younger schoolchildren. [Elektronnyi resurs] Головна - Сайт zosch14! (jimdofree.com) (In Ukrainian).
  12. Marchenko O., Moskalenko N. (2023). Interactive training as a means of forming creative thinking of students of higher education in the field of physical culture and sports. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 3: 33-46. <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2023-03/2023-03-05.pdf> (In Ukrainian).
  13. Marchenko O.V. (2021). Criteria for the formation of a culture of thinking: metodychni posibnyk. Dnipro: PDAFKiS. (In Ukrainian).
  14. Molyako V.A. (2007). Creative constructology (prolegomena). K.: Osvita Ukrainy. (In Russian).
  15. Moskalenko N., Ovcharenko S., Reshetylova V., Mykhalenko Yu., Polyakova A. (2022). Use of interactive methods in physical education lessons in elementary school. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 1: 60-69. DOI: 10.32540/2071-1476-2022-1-060-069 (In Ukrainian).
  16. Moskalenko N., Reshetylova V., Mykhalenko Yu. (2018). Modern approaches to increasing the motor activity of school-aged children. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 1: 203-208. 2018-01-35.pdf (infiz.dp.ua) (In Ukrainian).
  17. Moskalenko N., Torbanyuk G. (2019). Innovative approaches to involving schoolchildren and students in physical activity. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 2: 115-121. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-115 (In Ukrainian).
  18. Moskalenko N.V. (2014). Physical education of younger schoolchildren: [monohrafiia]. 3-ie vyd., pererob. ta dopov. Dnipropetrovsk: Innovatsiia. (In Ukrainian).
  19. Moskalenko N.V. (2002). Development of the creative personality of a junior high school student by means of physical culture. *Fyzichne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, T. 1: 284-286. (In Ukrainian).
  20. Moskalenko N.V. (2003). A creative approach to the organization of physical education of children

2003. №17. С. 12-17. Москаленко Н.В., Сидорчук Т.В., Решетилова В.М., Яковенко А.В. Інновації у фізичному вихованні в закладах загальної середньої освіти: навчальний посібник. Дніпро, 2022. 76 с.
21. Нечитайло В.В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках фізичної культури: методична розробка. Миколаїв: НМЦ, 2015. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках фізичної культури (naurok.com.ua)
22. Омері І.Д., Данило Л.І. Використання здоров'язберігаючих технологій у розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку. Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи (у циклі Анохінських читань): матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 17 березня 2017 р., м. Київ. С. 164 – 168. I\_Omeri\_FWSL.pdf (kubg.edu.ua)
23. Передерій О.Л. Засоби формування творчих здібностей дітей дошкільного віку у світлі сучасних освітніх реформ. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Випуск 66. С. 162-165. Perederii.pdf (npu.edu.ua)
24. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок та інтерактивні технології: науково-методичний посібник / За заг. ред. О.І.Пометун. К., 2003. 181 с.
25. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. Режим доступу: Про схвалення Концепції реаліз... | від 14.12.2016 № 988-р (rada.gov.ua)
26. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості. К.: Інформаційні системи, 2010. 215 с.
27. Савченко В. Модернізація процесу навчання завдяки застосуванню інтерактивних освітніх технологій. *Нова педагогічна думка*. 2018. №3 (95). С. 55-57.
28. Садова Т.А., Остапюк Я.С. Розвиток творчості дітей дошкільного віку в руховій діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 10.1 (74.1). С. 77-80. 10.1\_74.1\_2019.pdf (molodyvcheny.in.ua)
29. Середа І.О. Розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 - теорія і методика виховання / Тернопільський нац. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2011. 18 с. Репозитарій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка: Розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання (tnpu.edu.ua)
- of primary school age. *Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, 17: 12-17.
21. Moskalenko N.V., Sydorhuk T.V., Reshetylova V.M., Yakovenko A.V. (2022). Innovations in physical education in institutions of general secondary education: navchalnyi posibnyk. Dnipro. (In Ukrainian).
22. Nechytailo V.V. (2015). Development of students' creative abilities in physical education lessons: metodychna rozrobka. Mykolaiv: NMTs. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках фізичної культури (naurok.com.ua) (In Ukrainian).
23. Omeri I.D., Danylo L.I. (2017). The use of health-preserving technologies in the development of creative imagination of preschool children. *Fizychno vykhovannia, sport ta zdorovia liudyny: dosvid, problemy, perspektyvy* (u tsykli Anokhinskykh chytan): materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf., 17 bereznia 2017 r., m. Kyiv: 164-168. I\_Omeri\_FWSL.pdf (kubg.edu.ua) (In Ukrainian).
24. Perederii O.L. (2019). Means of formation of creative abilities of preschool children in the light of modern educational reforms. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy, Vypusk 66: 162-165. Perederii.pdf (npu.edu.ua) (In Ukrainian).
25. Pometun O., Pyrozhenko L. (2003). Modern lesson and interactive technologies: naukovo-metodychnyi posibnyk / Za zah. red. O.I.Pometun. K. (In Ukrainian).
26. On the approval of the Concept of State Policy Implementation in the Reform of General Secondary Education «New Ukrainian School» for the period until 2029: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r. Rezhym dostupu: Про схвалення Концепції реаліз... | від 14.12.2016 № 988-р (rada.gov.ua) (In Ukrainian).
27. Rybalka V.V. (2010). Psychology of the development of a creatively gifted personality. K.: Informat-siini systemy. (In Ukrainian).
28. Savchenko V. (2018). Modernization of the learning process thanks to the use of interactive educational technologies. *Nova pedahohichna dumka*, 3 (95): 55-57. (In Ukrainian).
29. Sadova T.A., Ostapyuk Y.S. (2019). Development of creativity of preschool children in motor activity. *Molodyi vchenyi*, 10.1 (74.1): 77-80. 10.1\_74.1\_2019.pdf (molodyvcheny.in.ua) (In Ukrainian).
30. Sereda I.O. (2011). Development of creative abilities of primary school students in the process of physical education: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07 - teoriia i metodyka vykhovannia / Ternopil'skyi nats. un-t im. V. Hnatiuka. Ternopil. Репозитарій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка: Розвиток творчих здібностей учнів



30. Сороколит Н. Готовність учителів фізичної культури до реалізації основних положень нової української школи у фізичному вихованні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2021. № 2. С. 137-146. DOI: 10.32540/2071-1476-2021-2-137
31. Черноус В. Творчі здібності особистості: визначення, сутність, структура. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5. С. 82-89.
32. Bayraktar D.M., Özel P., Altindis F., Yilmaz B. Relationship between objective and subjective cognitive load measurements in multimedia learning. *Interactive Learning Environments*. 2020. № 31. P. 1322-1334. <https://doi.org/10.1080/10497820.2020.1833042>
33. Karunarathne W., Calma A. Assessing creative thinking skills in higher education: deficits and improvements. *Studies in Higher Education*. 2023. № 49(1). P. 157-177. <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2225532>
34. Rets I., Rienties B., Lewis T. Transforming pre-service teacher education through virtual exchange: a mixed-methods analysis of perceived TPACK development. *Interactive Learning Environments*. 2020. №31(3). P. 1229-1241. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1826983>
31. Sorokolit N. (2021). Readiness of physical education teachers to implement the main provisions of the new Ukrainian school in physical education. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 2: 137-146. DOI: 10.32540/2071-1476-2021-2-137 (In Ukrainian).
32. Chornous V. (2012). Creative abilities of the individual: definition, essence, structure. *Problemy pidhovky suchasnoho vchytelia*, 5: 82-89. (In Ukrainian).
33. Bayraktar D.M., Özel P., Altindis F., Yilmaz B. (2020). Relationship between objective and subjective cognitive load measurements in multimedia learning. *Interactive Learning Environments*, 31: 1322-1334. <https://doi.org/10.1080/10497820.2020.1833042>
34. Karunarathne W., Calma A. (2023). Assessing creative thinking skills in higher education: deficits and improvements. *Studies in Higher Education*, 49(1): 157-177. <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2225532>
35. Rets I., Rienties B., Lewis T. (2020). Transforming pre-service teacher education through virtual exchange: a mixed-methods analysis of perceived TPACK development. *Interactive Learning Environments*, 31(3): 1229-1241. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1826983>

#### Москаленко Наталія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту  
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна  
e-mail: moskalenkonatali2016@gmail.com,  
<https://orcid.org/0000-0001-9162-5206>

#### Демідова Оксана

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту  
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги 10, Україна  
e-mail: dancesport.demidova@gmail.com  
<https://orcid.org/0000-0002-8524-5095>

#### Яковенко Артем

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту  
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10; 49094, Україна  
e-mail: yakovenkoartem2012@gmail.com  
<https://orcid.org/0000-0003-0338-8437>

#### Полякова Антоніна

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту  
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги 10, 49094, Україна  
e-mail: polakovaantonina303@gmail.com  
<https://orcid.org/0000-0002-3839-6595>

#### Погасій Людмила

Державний торговельно-економічний університет  
м. Київ, вул. Кіото, 19, 02156, Україна  
e-mail: l.pohasii@knute.edu.ua  
<https://orcid.org/0009-0003-8163-9139>